

MILAN GRŽIN *

Korištenje iskaza svjedoka pred policijom u prekršajnom postupku pred sudom

„Nije u pravu prvostupanjski sud kada smatra da se Zapisnik o ispitivanju navedene svjedokinje sastavljen u Policijskoj postaji, koja je prije ispitivanja dobila sva potrebna zakonska upozorenja, ne može koristiti kao dokaz u postupku jer je svjedokinja kasnije u postupku uskratila svoj iskaz koristeći se blagodat nesvjedočenja.“

VSRH: Ppž 8690/2023-3 od 2. 11. 2023.

Policija u svom radu postupa u velikom broju slučajeva prijave nasilja u obitelji.¹ U praksi je čest slučaj da žrtve nasilja u obitelji i svjedoci policiji prijave nasilje i o tomu tijekom kriminalističkog istraživanja daju iskaz za zapisnik o ispitivanju svjedoka, a poslije tijekom prekršajnog postupka koriste blagodat nesvjedočenja.²

Kako je „prikupljanje obavijesti od žrtava jedan od ključnih elemenata policijskog postupanja u slučajevima nasilja u obitelji, koji nerijetko određuje konačni ishod u smislu prekida ciklusa nasilja i učinkovite zaštite žrtve“,³ tako je i iskaz žrtve (oštećenika) kao svjedoka (ali i drugih svjedoka bliskih počinitelju koji imaju pravo na blagodat nesvjedočenja) dan policiji sukladno s čl. 158. st. 7. Prekršajnog zakona⁴ često ključni dokaz u prekršajnom postupku.

Prilikom ispitivanja svjedoka u prekršajnom postupku smisljeno se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku,⁵ a ZKP-om se propisuje u kojim se slučajevima iskaz

* Milan Gržin, Ministarstvo unutarnjih poslova, Kabinet ministra, Služba za unutarnju kontrolu, Odjel za unutarnju kontrolu i nadzor – Rijeka, Hrvatska.

¹ Policija je u Republici Hrvatskoj tijekom 2023. zbog prekršaja počinjenog nasiljem u obitelji pokrenula postupak protiv 7675 osoba, a u 2022. protiv njih 7946 (izvor: MUP RH, <https://mup.gov.hr/online-prijave/zastita-djece-i-obitelji/nasilje-u-obitelji-281678/stanje-kretanje-i-pojavni-oblici-nasilja-nad-zenama-i-nasilja-u-obitelji/294251>ama i nasilja u obitelji (gov.hr), pristupljeno 12. 12. 2024.).

² Blagodat nesvjedočenja propisana je člancima 285. i 286. ZKP-a.

³ Kikić, Suzana, Martinjak, Davorka, Šoronda, Renato, Policijsko prikupljanje obavijesti od žrtava nasilja u obitelji, Policija i sigurnost, Zagreb, godina 30. (2021), broj 2, str. 295–310.

⁴ Prekršajni zakon, NN 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18., 114/22. (u daljnjem tekstu: PZ).

⁵ Zakon o kaznenom postupku NN 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 126/19., 130/20., 80/22., 36/24. (u daljnjem tekstu: ZKP), čl. 173. st. 1.

svjedoka ne može upotrijebiti kao dokaz u postupku.⁶ Međutim, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske u obrazloženju citirane presude navodi da PZ „sadrži jasne odredbe o načinu ispitivanja svjedoka prije pokretanja postupka, korištenju tog dokaza te utemeljenju osuđujuće presude. Čl. 158. st. 7. i 8. PZ-a su jasni i nedvosmisleni (...)“ te da „čl. 158. st. 7. i 8. PZ ne uvjetuje korištenje zapisnika o ispitivanju svjedoka pred tijelima državne uprave kao tužitelja prisutnošću okrivljenika ispitivanju svjedoka pred tužiteljem, niti zabranjuje utemeljenje osuđujuće presude isključivo ili u odlučujućoj mjeri na takvom dokazu, kao što je to u kaznenom postupku.“

Iz navedenog se vidi koliko je važno da policija provede temeljito kriminalističko istraživanje prije pokretanja prekršajnog postupka u slučajevima nasilja u obitelji te obavi sve raspoložive izvide i prikupi hitne dokaze propisane čl. 158. PZ-a radi učinkovitosti kasnijeg prekršajnog postupka i suzbijanja nasilja u obitelji. Naime, „obrazac nasilnog ponašanja počinitelja usmjeren je na postizanje kontrole nad žrtvom, odnosno ograničavanje slobode mišljenja i ponašanja žrtve“⁷, stoga nije rijedak slučaj da žrtve iz različitih motiva, kao što su strah od nasilnika i podložnost njegovu utjecaju, ekonomski razlozi, kulturološki razlozi, vjera u obećanje nasilnika „da će se popraviti“ i dr., u kasnijem tijeku prekršajnog postupka koriste blagodat nesvjedočenja. U takvim su slučajevima za uspješno okončanje prekršajnog postupka iznimno važni upravo dokazi koje policija prikupi tijekom kriminalističkog istraživanja u pretprekršajnom postupanju, a među njima se ističe ispitivanje svjedoka.

Engl.: *The Use of Witness Statements Given to the Police in Misdemeanour Proceedings Before the Court*

⁶ ZKP, čl. 300.

⁷ Žilić, M., i Janković, J. (2016). ‘Nasilje’, *Socijalne teme*, Vol. 1, No. 3, str. 76.